

СТ А Н О В И Щ Е

От: *доц. д-р Константин Христов Пудин;*
катедра „Национална и регионална сигурност“
Научна специалност „Икономика и управление (мениджмънт на
отбраната и сигурността, основи на политиката за сигурност)“

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна*
*степен **„доктор“** по научна специалност „Икономика и*
управление (отбрана и сигурност)“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *дисертант Ясен Цветанов Цветков*

Тема на дисертационния труд: *„Икономически аспекти на защитата*
при горски пожари“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1312/20.05.2026 г. на зам.-ректора по НИД на УНСС и решение на научното жури от заседанието му, проведено на 26.05.2026 г., Протокол № 55.

1. Информация за дисертанта

Дисертант Ясен Цветков се е обучавал по докторска програма към катедра „Национална и регионална сигурност“ към факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (отбрана и сигурност)“, съгласно Заповед на зам.-ректора по НИД на УНСС № 709/12.03.2021. Обучението е осъществено първоначално в редовна форма в периода 2021-2024 г., след което е трансформирано в задочна форма, съгласно Заповед № 757/19.03.2025 на зам.-ректора по НИД на УНСС. Научен ръководител на докторанта е проф. д-р Тилчо Иванов.

Дисертантът е изпълнил всички дейности, които са били заложиени в неговия индивидуален план и покрива минималните национални

изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд е разработен в обем от 302 страници компютърен текст. Структуриран е в увод, изложение от три глави, заключение, литературни източници, а също четири приложения. В началото са изведени Списък на използваните съкращения, Списък на фигури, Списък на таблици и Списък на ключови термини.

Значимостта и актуалността на изследването са безспорни, като те са отлично аргументирани от дисертанта. **Обектът, предметът и проблемът** на изследване са прецизно дефинирани. *Обект на изследване, както посочва дисертантът, е защитата при горски пожари. Предмет на изследване са икономическите аспекти на противопожарната защита на горите, която като процес би могла да се раздели на три съставни подпроцеси - превенция, реакция и възстановяване на опожарените територии, екосистеми, инфраструктура и др. Изследователският проблем е противоречието между увеличението на риска от горски пожари на територията на страната, водещо до увеличаване на разходите по превенция, реакция и възстановяване на щетите, и ограничените икономически възможности на страната за тяхното намаляване.*

Формулирана е ясна **цел и пет изследователски задачи** за нейното постигане. **Теза на изследването** гласи: *сложните проблеми на защитата при горски пожари, могат да се решат чрез прилагане на сложен комплекс от икономически, организационно-управленчески, информационни и юридически методи и мерки за защита. Анализът на икономическите аспекти на защитата обосновава приемането на възвръщаемостта на публичните разходи като основен критерий за контрол на разходите и повишаване на икономическата ефективност и развитие на защитната дейност.*

Методологията на изследването включва две основни групи методи – общонаучни и специфични икономически методи. Тяхното представяне, анализ и обосновка за прилагане са направени в т. 2.4. на Глава 2. Формулирани са и конкретни **ограничения на изследването**.

Дисертант Ясен Цветков демонстрира отлична информираност по отношение на темата на дисертационния труд, при чието разработване е проучил и коректно е цитирал публикации на български, английски и руски език, в т.ч. монографии, статии в периодични издания на

организации, свързани с горското стопанство и икономиката на публичния сектор, а също учебници, енциклопедии, статистически отчети, нормативни документи и др. Списъкът на използваните източници включва 143 литературни източници, в т.ч. на български, руски и английски език, 103 други публикации от интернет (дисертантът ги определя като „Интернет сайтове“) и 51 нормативни документи.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Считам, че дисертационният труд е разработен изключително добросъвестно. Чест прави на дисертантът, че се е заел с проучване на един изключително сложен и актуален проблем, а именно проблемът за защитата при горски пожари и нейното подобряване, който е разгледан през призмата на икономическата (в по-голяма степен) и управленската (в по-малка степен) теория.

Като изяснява тяхната същност и демонстрира приложението им, дисертантът препоръчва конкретни методи за анализ на данни и вземане на решение, свързани с защитата при горски пожари. Наред с това той формулира и конкретни мерки, отнасящи се главно до нормативните и административните регулации на защитата, разширяване обхвата на използваните ГИС, а също осигуряване на летателна техника.

Считам, че за нуждите на изследването е приложена подходяща методологическа рамка. В раздел 2.4., който е озаглавен Анализ на разполагаемата информация, приложимите методи и избор на методическа алтернатива за изследване на икономическите аспекти на защитата при горски пожари, дисертантът много прецизно представя същността на основни подходи и методи, в т.ч. общонаучни и специфични икономически методи. След направен анализ, ръководейки се преди всичко от наличната информация и възможностите на методите, за изпълнение на поставените задачи и за постигане на основната цел на дисертацията, той избира, както сам се изразява, „методическа алтернатива“, основаваща се на следните методи:

- ✓ статистически методи за оценка на риска;
- ✓ оценка на разходите за защитата от горски пожари;
- ✓ оценка на щетите от горски пожари;
- ✓ оценка „разходи-ползи“ на защитната дейност;
- ✓ платежни таблици за избор на инвестиционни алтернативи на защита.

Демонстрирайки отлични изследователски качества, широки познания и системна работа, с насоки от страна на научния ръководител и с подкрепата на обучаващото звено, дисертант Ясен Цветков е успял да

преодолее предизвикателствата пред изследването, за някои от които споменава (напр. липсата на достатъчно данни, противоречивост/разминаване в данните за едни и същи показатели, предоставяни от различни източници, различното интерпретиране на ключови понятия и др.) и да изпълни заложената в увода главна цел на дисертационния труд, а именно: да бъдат предложени *„икономически обосновани мерки за намаляване на лесопожарният риск в страната“* и на други негативни последствия, предизвикани от горски пожари.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В края на дисертационния труд са формулирани 4 научни и 2 научно-приложни приноси, които приемам.

Всяка дисертация сама по себе си, бидейки резултат от научна работа, може да се разглежда като някакъв принос за науката. В случая, прилагайки конкретен изследователски инструментариум, дисертант Ясен Цветков изследва защитата при горски пожари в България, като я пречупва през призмата на икономическата наука. Той прави анализ на моментното състояние на тази защита и предлага икономически обосновани мерки/алтернативи за нейното подобряване, които биха могли да бъдат предложени на вниманието на конкретни потребители. Успоредно с това е проучен чуждестранен опит, направен е анализ на научните изследвания по темата, изяснени са ключови понятия, систематизирана е нормативната база, регламентираща защитата при горски пожари в страната.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Резултатите от изследването са добре представени в научната литература. Всички посочени публикации, общо 4 броя, в т.ч. два доклада на български език и два доклада на английски език, разработени в съавторство, допринасят за тяхното възможно най-широко популяризиране.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът, който е в обем от 52 страници, е разработен съгласно изискванията на Университета за национално и световно стопанство на български и английски език. В него в съкратен вариант е представена най-съществената част от съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки. Дисертантът е отразил основните бележки, които бяха представени в рецензията, изготвена от мен и представена по време вътрешната защита на дисертационния труд.

Считам, че дисертацията би била полезна за хората, ангажирани със защитата при горски пожари, а също и за по-широк кръг от читатели, интересувачи се от темата. Ето защо си позволявам да препоръчам, въпреки наличието на публикации, които са свързани с работата на дисертанта, публикуване на дисертационния труд в неговата цялост под формата на монография или в някакъв по-съкратен вариант под формата на студия.

8. Заключение

В своя дисертационен труд дисертант Ясен Цветков представя оригинално, задълбочено и завършено изследване, посветено на актуален, важен и сложен проблем, какъвто безспорно представлява защитата от горски пожари и конкретно нейното подобряване, съобразено с икономическата логика, налагана от съществуващите ресурсни ограничения.

Дисертацията отговаря на нормативните изисквания за придобиване на ОНС „доктор“, заложили в ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане, а също и на вътрешните изисквания на УНСС.

Имайки предвид всичко това и най-вече, отчитайки получените в хода на изследването резултати и приносите, които дисертационният труд притежава, давам своята положителна оценка и ще гласувам „За“ на дисертант Ясен Цветанов Цветков да бъде присъдена ОНС „доктор“ в професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (отбрана и сигурност)“ в УНСС.

02.06.2026 г.
Гр. София

.....
/доц. д-р К. Пудин/

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

STATEMENT OF OPINION

By: *Assoc. Prof. Dr. Konstantin Hristov Poudin,
University of National and World Economy,
Department "National and Regional Security"
Scientific specialty: "Economics and Management (Defense and Security
Management, Fundamentals of Security Policy)"*

Subject: dissertation for awarding of the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 3.8 "Economics", scientific specialty "Economics and Management (Defense and Security)" at the UNWE.

Grounds for presenting the opinion:

Participate as a member of the scientific jury for the defense of the dissertation by Order № 1312/20.05.2025 of the Vice-Rector for Research of the University of National and World Economy (UNWE) and decision of the scientific jury from its meeting on 26.05.2026, Protocol № 55.

Author of the Dissertation: Mr. Yassen Tsvetanov Tsvetkov

Title of the Dissertation:

„Economic Aspects of Forest Fire Protection“

1. Information about the candidate

Dissertation candidate Yassen Tsvetkov studied under the doctoral program at the Department of National and Regional Security at the Faculty of Infrastructure Economics of the UNWE in the scientific specialty "Economics and Management (Defense and Security)", in accordance with the Order of the Vice-Rector for Research of the UNWE №709/12.03.2021. The doctoral training was successfully conducted in a full-time form during the period 2021-2024. Then it was transformed, Order №757/19.03.2025 of the Vice-Rector for Research of the UNWE into a part-time form. Prof. Dr. Tilcho Ivanov is a dissertation candidate's scientific supervisor.

The dissertation candidate has completed all the activities, which were planned in his individual plan and he meets the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of Law for Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria (LASDRB) for acquiring of the educational and scientific degree "Doctor".

2. General Characteristics of the Dissertation

The dissertation consists of 302 pages of computer text. It is structured in an introduction, three chapters, a conclusion, literary sources, and four appendices. At the beginning, a List of Abbreviations, a List of Figures, a List of Tables and a List of Key Terms are presented.

The **significance and relevance of the study** are undeniable and they are excellently argued by the dissertation author. The object, subject and problem of the study are precisely defined. The **object of the study**, as the dissertation candidates has pointed out, is *forest fire protection*. The **subject of study** is *the economic aspects of forest fire protection, which as a process could be divided into three component sub-processes - prevention, response and restoration of burned areas, ecosystems, infrastructure, etc.* The **research problem** is *the contradiction between the increase in the risk of forest fires on the territory of the country, leading to an increase in the costs of prevention, response and restoration of damage, and the limited economic capabilities of the country for their reduction.*

A clear **objective** and **five research tasks** have been formulated to achieve it. According to **the thesis of the study** *the complex issues of forest fire protection can be solved by applying a complex set of economic, organizational-managerial, informational and legal methods and measures for protection. The analysis of the economic aspects of protection justifies the adoption of the return on public spending as the main criterion for cost control and increasing the economic efficiency and development of protection activities.*

The **methodology of the study** includes two groups of methods: general scientific methods and specific scientific methods. Their analysis and justification for application were made in section 2.4. Specific **limitations** of the study were also formulated.

Dissertation candidate Yassen Tsvetkov has demonstrated excellent awareness of the topic of the dissertation. In process of development of his dissertation he studied and correctly cited publications in Bulgarian, English and Russian, including monographs, articles in magazines specialized in forestry and the economy of the public sector, as well as textbooks, encyclopedias, statistical reports, regulatory documents, etc. The list of sources

used includes 143 literary sources, including in Bulgarian, Russian and English, 103 other publications from the Internet (the dissertation candidate has defined them as "Internet sites") and 51 regulatory documents.

3. Evaluation of the achieved scientific and scientific-applied results

In my opinion the dissertation was developed extremely conscientiously. It is an honor for the doctoral student that he has studied of an extremely complex and topical problem, namely the problem of forest fire protection and its improvement through the prism of economic (to a greater extent) and management (to a lesser extent) theory.

By clarifying their essence and demonstrating their application, the dissertation candidate has recommended specific methods for data analysis and decision-making regarding forest fire protection. In addition, he has formulated specific measures, mainly related to the normative and administrative regulations of protection, expanding the scope of GIS used, and also providing aviation equipment.

I believe that an appropriate methodological framework has been applied for the needs of the study. In section 2.4., which is entitled Analysis of available information, applicable methods and selection of methodological alternative for studying the economic aspects of forest fire protection, the dissertation candidate very precisely has presented the essence of basic approaches and methods, including general scientific and specific economic ones.

After an analysis, guided primarily by the available information and the capabilities of the methods to fulfill the tasks set and achieve the main goal of the dissertation, he has chosen a "methodological alternative" based on the following methods:

- statistical methods for risk assessment;
- cost assessment of forest fire protection;
- damage assessment from forest fires;
- cost-benefit assessment of protection activities;
- payment tables for selecting investment alternatives for protection.

Demonstrating excellent research skills, broad knowledge and systematic work, with guidance of his scientific supervisor and support of the training department, dissertation candidate Yassen Tsvetkov has managed to overcome the challenges facing the study, some of which he has mentioned (e.g. the lack of sufficient data, inconsistency/discrepancy in data for the same indicators provided by different sources, different interpretations of key concepts, etc.) and to fulfill the main goal of the dissertation work set out in the introduction,

namely: to propose "*economically justified measures to reduce forest fire risk in the country*" and other negative consequences caused by forest fires.

4. Evaluation of the scientific and scientific-applied contributions

At the end of the dissertation, 4 scientific and 2 scientific-applied contributions are formulated, which I accept.

Each dissertation in itself, being the result of scientific work, can be considered as some kind of contribution to science. In this case, applying specific research tools, dissertation candidate Yassen Tsvetkov has studied forest fire protection in Bulgaria, through the prism of economic science. He has analyzed the current status of this protection and has proposed economically justified measures/alternatives for its improvement, which could be offered to the attention of specific stakeholders. In parallel, foreign experience has been studied, an analysis of scientific research on the topic has been made, key concepts have been clarified, and the regulatory framework regulating forest fire protection in the country has been systematized.

5. Evaluation of the publications

The results of the study are well presented in scientific literature. All the publications, a total of 4 issues, including two reports in Bulgarian and two reports in English, developed in co-authorship, contribute to their widest possible popularization.

6. Evaluation of the abstract

The abstract, which consists of 52 pages, has been developed according to the requirements of the UNWE, both in Bulgarian and in English. It presents the most essential part of the dissertation in a concise and clear manner.

7. Critical remarks, recommendations and questions

I have no critical remarks. The dissertation candidate has complied with the main remarks in the review prepared and presented by me during the internal defense of the dissertation.

I believe that the dissertation would be very useful for people, involved in forest fire protection, as well as for a wider circle of readers, who are interested in this issue. That is why I would recommend, despite the availability of publications related to the dissertation candidate's work, the dissertation to be published as a monograph or parts of it to be published as a shorter study.

8. Conclusions

In his dissertation the candidate Yassen Tsvetkov presents an original, in-

depth and completed study. It is dedicated to a topical, important and complex problem, which is undoubtedly forest fire protection and specifically its improvement, in line with the economic logic imposed by the existing resource constraints.

The dissertation meets the regulatory requirements for acquiring the ESD "Doctor", set out in the LDASRB and the regulations for its implementation, as well as the internal rules of the UNWE.

Considering all this and, above all, taking into account the results obtained in the course of the research and the contributions that the dissertation has, I give my positive assessment and will vote in favor („Yes“) dissertation candidate Yassen Tsvetanov Tsvetkov to be awarded ESD „Doctor“ in the professional field 3.8 Economics, scientific specialty "Economics and Management (Defense and Security)" at the UNWE.

02.06.2026
Sofia

.....
/Assoc. Prof. Dr. K. Poudin/